

Fiskalni svet je ocenil predlog rebalansa in predlog spremembe okvira za pripravo proračunov

Fiskalni svet je ocenil Predlog rebalansa proračuna Republike Slovenije za leto 2020 in Predlog odloka o spremembi odloka o okviru za pripravo proračunov za obdobje 2020-2022. V letošnjem letu je zaradi izjemnih okoliščin sicer dovoljeno začasno odstopanje od fiskalnih pravil, a Fiskalni svet glede predloženih proračunskih dokumentov izraža nekaj pomembnih zadržkov. Ob predvidenem izrazitem poslabšanju stanja javnih financ se namreč od vlade pričakuje dodatna transparentnost pri pripravi proračunskih dokumentov.

Ob upoštevanju dosedanje realizacije so odhodki v predlogu rebalansa, tako tisti, povezani s Covid-19 kot tisti, ki teh ukrepov ne vključujejo, napovedani na zelo visoki ravni. Med odhodki zlasti niso v zadostni meri pojasnjene predvidene razmeroma obsežne rezerve. Poleg tega naj bi odhodki državnega proračuna, ki niso povezani s Covid-19 ukrepi, rasli precej hitreje kot lani in kot v sprejetem proračunu za 2020, njihova rast pa naj bi se ob upoštevanju dosedanje realizacije v zadnjih petih mesecih leta precej pospešila. V danih razmerah je še bolj kot običajno potrebno zavedanje nosilcev ekonomske politike, da mora biti kljub nujnim odhodkom, povezanimi z epidemijo, poraba sektorja država v delu, ki teh odhodkov ne vključuje, preudarna, učinkovita in razvojno usmerjena. Ustrezno pojasnjen ni tudi dvig najvišje meje zadolževanja v letošnjem letu, ki trenutnih proračunskih potreb ne odraža v celoti. Zadržki se nanašajo še na proračunsko načrtovanje, ki bi moralo biti kljub negotovim razmeram z ustrezno zastavljenim srednjeročnim okvirom usmerjeno v obdobje po pričakovanem koncu krize.

Gospodarske razmere in s tem tudi makroekonomske osnove, ki so podlaga proračunskega načrtovanja, so se letos izrazito poslabšale in upravičujejo pripravo rebalansa oziroma spremembo okvira za pripravo proračunov. Po pričakovanjih naj bi padec realnega BDP letos znašal okoli 7 %, poslabšale so se tudi razmere na trgu dela. Ukrepi vlade so sicer prispevali k blaženju padca aktivnosti in zaposlenosti, kazalniki aktivnosti pa so po koncu obdobja omejitvenih ukrepov v sredini leta pričeli nakazovati okrevanje gospodarstva.

Po predlogu rebalansa naj bi saldo državnega proračuna letos izkazal primanjkljaj v višini 9,3 % BDP, medtem ko se je dolg državnega proračuna v sedmih mesecih povečal za več kot 5 mrd EUR. Ukrepi za omejitev posledic epidemije naj bi letos po predlogu rebalansa znašali 2,6 mrd EUR. Njihova realizacija v prvih osmih mesecih znaša le dobro polovico tega zneska, tako da si Vlada z rebalansom ustvarja precej manevrskega prostora za ukrepanje v preostanku leta. Predvideni obseg ukrepov je sicer primerljiv s povprečjem tovrstnih odhodkov v drugih državah EU. Razlike v obsegu ukrepanja med državami potrjujejo nujnost oblikovanja manevrskega prostora fiskalne politike v dobrih časih. Tokratna kriza je v primeru posameznih držav znova pokazala, da je ob izostanku ustreznega manevrskega prostora možnost ukrepanja v slabih časih oziroma ob izjemnih dogodkih omejena.

Izdatki sektorja država, ki ne vključujejo enkratnih izdatkov, so glede na trenutno ocenjeni ciklični položaj skladni z najvišjimi dovoljenimi po Zakonu o fiskalnem pravilu. Neskladni bi postali že ob nekoliko manjšem obsegu enkratnih izdatkov in/ali ob manj negativni proizvodni vrzeli od trenutnih predvidevanj. Simulacije kažejo, da bi lahko tako povzročeno največje odstopanje ob trenutno znanih podatkih znašalo slab odstotek BDP.